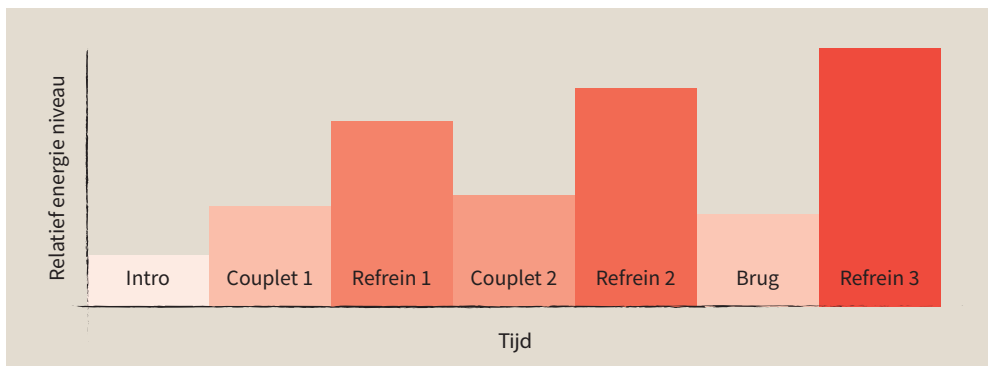

Energie & spanning

Relatief energie niveau

In het vorige hoofdstuk hebben we gelezen wat tekstuele ingrediënten kunnen zijn om een luisteraar actief te betrekken in je verhaal. Het gebruik van zintuigen en beelden; het ‘Show, don’t tell’ principe. Om mensen mee te nemen tot het einde van jouw song zonder hun aandacht te verliezen, geldt er een regelgevend beginsel dat gaat over de **verdeling van energie** en het **gebruik van spanning**. De energie in een song is relatief, wat wil zeggen dat het gaat over de balans van de energie in die song zelf; de dynamiek. Je voelt de energieverdeling in een song door de hoeveelheid energie ten opzichte van het voorafgaande. Het maakt hierbij dus niet uit in welke stijl de muziek gemaakt wordt. In de volgende grafiek wordt de verdeling van energie met blokken gevisualiseerd.

Vb. Verloop relatieve energie in een song met een traditionele vorm:

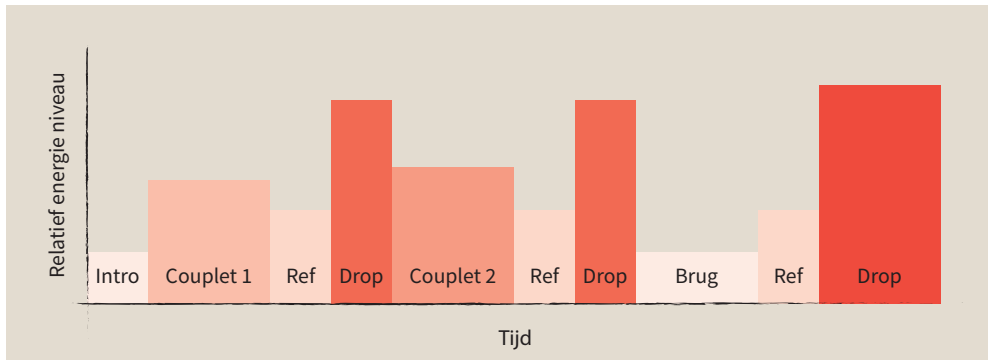

Dit relatieve energie niveau wordt door verschillende elementen beïnvloed:

- **Het arrangement:** Door meer instrumenten / sounds te stapelen (tegelijk te laten klinken) en zo de geluidsdichtheid en te vergroten.
- **Stemvoering:** Door een of meerdere instrumenten harder te spelen.
- **Ritme:** Door het spelen van meer noten in dezelfde tijd verhoog je het energie niveau. Door minder noten te spelen kan je het verlagen.

De drop

In de traditionele songstructuur is de energie hoger in het refrein en lager in het couplet. Als die steeds even hoog zou zijn, zou de ervaring van energie vlak zijn en dus verloren gaan. Het zou het vasthouden van de aandacht lastiger maken; met dynamiek prikkel je steeds de interesse van de luisteraar. Hoe je in een songstructuur deze energie verdeeld is voor de songwriter te bepalen. In de hedendaagse popmuziek is er een trend om de energie-verdeling net anders te doen dan in de traditionele verdeling zoals in het vorige blokkenschema. In het refrein wordt het energie niveau omlaag gehaald om daarna in de 'drop' te pieken. De drop is een sectie in een song waar een plotselinge verandering van ritme of baslijn optreedt. Meestal gaat er een dynamische opbouw en een korte pauze aan vooraf. Het energieverloop zou er dan zo uit kunnen zien:

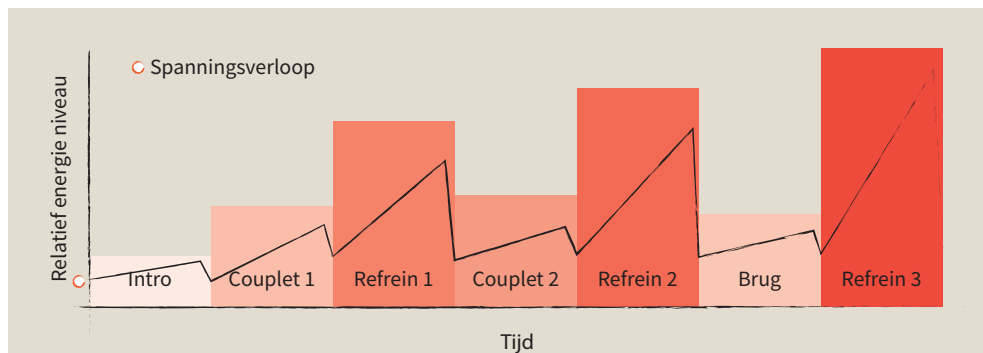
Martin Garrix & Bebe Rexha - In The Name Of Love is een voorbeeld van bovenstaand energieverloop (<https://www.youtube.com/watch?v=RnBT9uUYb1w>).

Spanningscurve

Spanning gebruik je om een **verwachting** te creëren waardoor je mensen meeneemt in je verhaal. De spanning in een song neemt je mee naar de verschillende relatieve energie niveaus door verwachting te creëren en die ook te **bevredigen**. Traditioneel wordt de verwachting opgebouwd in het couplet en bevredigd in het refrein. Maar ook binnen het refrein kan een spanning worden opgebouwd die verwachting schept voor wat erna gaat komen. Hoe beter je de controle hebt over het verdelen van de energie en het opbouwen van spanning hoe beter je verhaal over komt. Een mooie melodie is leuk, maar ingebed in een

slimme energie curve komt zij pas echt tot leven. Hoewel er een zekere voorspelbaarheid gewenst is in de energieverdeling en spanningscurve, er is zeker ruimte voor verrassing door onverwachtse wendingen in de spanning te gebruiken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het uitstellen van een refrein met een extra maat of een plotselinge ‘stop’ in de muziek.

Vb. Energie- en spanningsverloop in een song met een traditionele vorm

In bovenstaand schema is te zien hoe een energieverdeling en spanningsverloop kan zijn in de traditionele vorm van een song. De energie is het laagst in de intro en hoog in de refreinen en het hoogst in het laatste refrein. De spanningscurve stijgt waardoor de verwachting groter wordt. In dit schema verloopt de spanningsopbouw gradueel gedurende elk stuk van de song. Dit is een voorbeeld; spanningsopbouw kan ook pas op het eind, in de laatste maat of paar tellen, gebeuren.

De spanningscurve wordt door verschillende elementen beïnvloed:

- **Harmonie:** Het harmonisch verloop zoals bijvoorbeeld eindigen op de ‘vijfde trap’ (een **G akkoord** als het refrein op **C akkoord** begint).
- **Stemvoering:** Een instrument dat steeds harder gaat spelen.
- **Ritme:** Het spelen van steeds meer noten in dezelfde tijd.
- **Productie:** Zoals het langzaam openen van een filter. Bijvoorbeeld een

low-pass equalizer die steeds meer hoog doorlaat.

- **Tekst:** De inhoud van wat je zegt in een song kan de spanningscurve beïnvloeden. Hoe deze ook leidend kan zijn in de energieverdeling en spanningscurve wordt in het volgende hoofdstuk uitgebreid behandeld.

Pre-chorus

Om binnen het couplet spanning op te bouwen naar het refrein toe, wordt vaak gebruik gemaakt van het pre-chorus. Dit is een gedeelte aan het einde van een couplet waarin meestal twee of vier tekstregels gebruikt worden. Hoewel er uiteraard veel varianten mogelijk zijn is het pre-chorus meestal 4 maten lang. In de USA wordt dit vaak de 'bridge' genoemd omdat dit gedeelte van de song een brug vormt tussen couplet en refrein. In het volgende hoofdstuk komt aan bod hoe tekst zich verhoudt tot de spanningscurve.

Van tekst naar melodie

Melodie in spraak

Hoe maak je van een tekst een song? Hoe maak je een melodie die past bij de emotionele lading van de tekst? Zonder dat je het misschien in de gaten hebt zit praten niet heel ver verwijderd van zingen. Zodra je een tekst hardop leest of verteld over iets wat je hebt meegemaakt, zal je horen dat veel ingrediënten van een potentiële melodie er al in zitten. Deze zijn:

Toonhoogte, volume & ritme

Als we praten variëren we in toonhoogte, volume en ritme om ons verhaal duidelijker en, in meer of mindere mate, emotioneel geladen over te brengen. De emotionele betekenis van een tekst kan ook veranderen door de melodie ervan te veranderen. Als we zingen doen we precies dit, maar overdrijven we deze ele-

menten. Als je ‘*Oh ja?*’ zegt, vragend of iets echt zo is, klinkt dat heel anders dan het ‘*Oh ja!*’, wanneer je ergens blij mee bent of het ‘*Oh ja*’, wanneer je het weer weet. Je hoort in onze spraak dat hoe meer emotie we aan willen brengen hoe meer melodie er in de uitspraak zit.

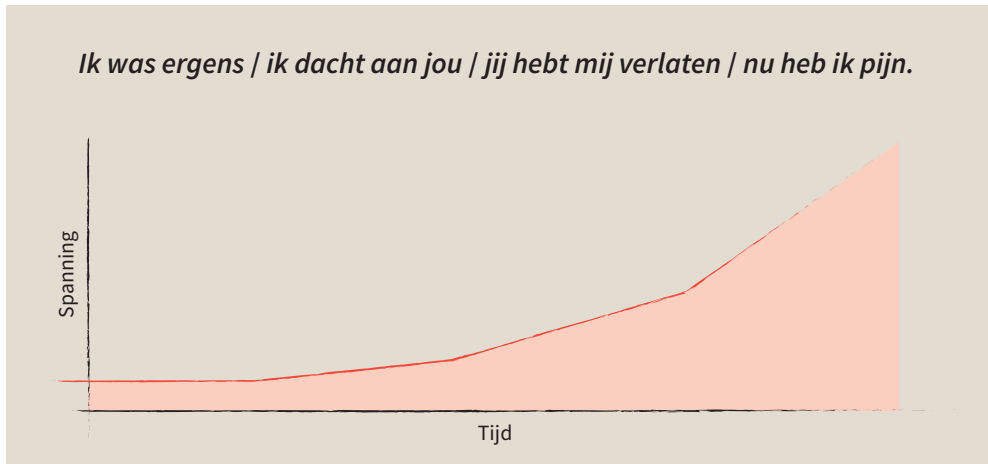
Dit gegeven vindt je terug in de opbouw van een song. De melodie in een couplet is vaak lager is en beweegt minder dan die in het meer emotionele refrein. Daar is de melodie vaak hoger van toon en volume waarbij er ook grotere intervallen (melodische sprongen) worden gemaakt in de melodie.

Om je emotionele boodschap in je tekst over te brengen probeer je de melodie te vinden die al in de natuurlijke uitspraak zit. Wanneer je zegt: ‘*Ik hou niet meer van jou..*’ en daarbij de klemtoon op ‘*hou*’ legt en de melodie op lage toon eindigt, klinkt de boodschap behoorlijk definitief. Als je de melodisch hoog eindigt klinkt er twijfel in de zin. Een zin hoog eindigen geeft een vragend gevoel. Zodra je de klemtoon op ‘*niet*’ zegt en op een lage toon eindigt suggereer je dat je nog wel van iemand anders houdt. Als je de melodie die in de uitspraak zit overdrijft, zal de emotionele lading duidelijk overkomen. De melodie bepaalt dus in grote mate wat je de luisteraar wil laten voelen en hoe meer de melodie benadrukt wordt hoe groter de emotionele lading.

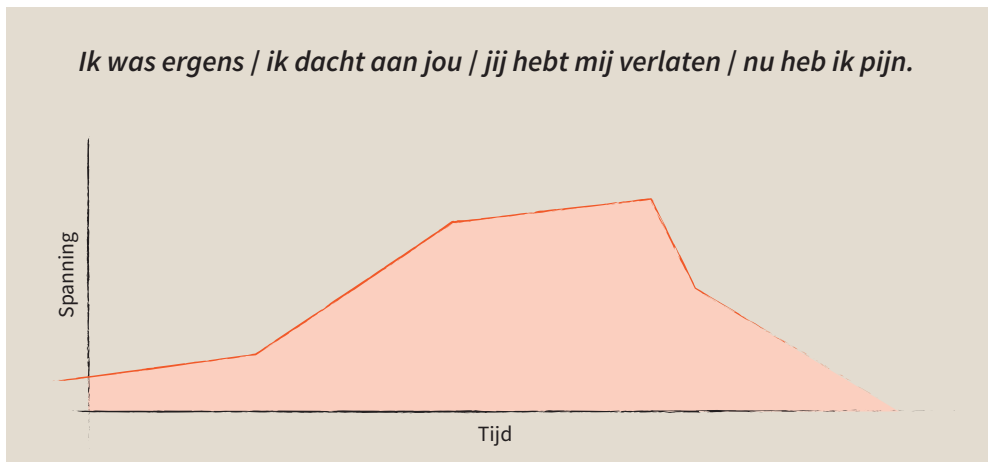
Tekstuele & melodische ontwikkeling

We hebben in het vorige hoofdstuk gezien hoe de energieverdeling en het spanningsverloop in een song zou kunnen zijn en dat we er verwachting mee kunnen opbouwen en bevredigen. De tekstuele en melodische ontwikkeling in een song wordt hierdoor gedragen en/of mede bepaald. Wanneer je bij songwriting uitgaat van een tekst, zal deze inhoudelijk al een beeld kunnen geven wat de energieverdeling en spanningscurve in de song mag zijn. Deze zou je leidend kunnen laten zijn in het bedenken van de muzikale elementen, zoals de akkoorden, melodie, stemvoering, ritme, productie etc.

Het spanningsverloop in een tekst kan heel tekst-technisch zijn. In de volgende grafiek zie je hoe de spanningscurve de tekst inhoudelijke emotionele lading volgt:

Door je melodie aan te passen kan je het emotionele gewicht ook op een andere zin leggen en daarmee de boodschap aanpassen.

In dit spanningsverloop zit de climax bij de gebeurtenis **'verlaten'**. **'Nu heb ik pijn'** is emotioneel meer naar binnen gekeerd, theateraal gezien bijna gestorven als je het heel erg zou overdrijven.

Praktijktraining, van tekst naar melodie

De teksten die in de laatste thuisopdracht zijn geschreven, gaan we nu als leider gebruiken om een song te schrijven. Niet perse een volledige song, maar bijvoorbeeld een couplet en/of een refrein. Je gaat werken aan de tekst van iemand uit de andere groep. Hanteer daarbij de volgende stappen/vragen:

1. Waar gaat de tekst over? Welke metafoor is gebruikt?
2. Hoe is het ritme en het rijm van de tekst?
3. Welk tempo past bij deze tekst?
4. Welke 'vibe' hoor je bij het lezen van de tekst?
5. Hint de tekst naar een bepaalde stijl?
6. Hoe dirigeert de tekst het energieniveau en het spanningsverloop?
7. Hoe spreek je de tekst vertellend uit.
8. Gebruik vertellend overdreven het spanningsverloop.
9. Produceer de vibe met melodie.

Thuisopdracht, Songwriting vanuit tekst

Periode: 2 weken

In de laatste opdracht ben je in een groep gaan werken aan songwriting vanuit een tekst. Dit ga je nu thuis ook doen. Je kan de teksten gebruiken die je al geschreven hebt of nieuwe teksten schrijven. **Ga uit van één couplet (evt. inclusief pre-chorus) en één refrein (evt. inclusief drop).** Het idee is dat je jezelf traint in het omzetten van tekst naar relatieve energie niveaus en spanningsverloop. Probeer minimaal 3 verschillende opzetten te maken, geen complete songs (!). Blijf dus voor nu niet te lang schrijven en produceren, net genoeg om duidelijk te maken hoe de relatieve energie niveaus moeten worden en het spanningsverloop is. Het heeft de voorkeur dat je je ideeën zelf zingt.